

Số: 17 /TB-VC2-V2

Đà Nẵng, ngày 11 tháng 02 năm 2020

THÔNG BÁO RÚT KINH NGHIỆM
Vụ án dân sự “Tranh chấp về thừa kế tài sản”

Thông qua công tác kiểm sát xét xử giám đốc thẩm các vụ án dân sự, Viện kiểm sát nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng thông báo rút kinh nghiệm vụ án “*Tranh chấp về thừa kế tài sản*”, bị Ủy ban Thẩm phán Tòa án nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng hủy bản án sơ thẩm và bản án phúc thẩm để xét xử lại.

1. Nội dung vụ án

- Theo đơn khởi kiện và quá trình giải quyết vụ án, nguyên đơn bà Nguyễn Thị An trình bày:

Bố mẹ của Bà là cụ Nguyễn Đức Lành và cụ Trần Thị Con có 06 người con là: Bà Nguyễn Thị Hiền (chết ngày 02/01/1968), ông Nguyễn Văn Truyền (chết ngày 15/4/2004), ông Nguyễn Đức Cẩm (chết ngày 12/3/1975), bà Nguyễn Thị Lợi, bà Nguyễn Thị Mau và bà Nguyễn Thị An.

Quá trình chung sống, cụ Lành và cụ Con tạo lập được ngôi nhà diện tích khoảng 87m² gắn liền với diện tích đất 343m², thửa đất số 78, tờ bản đồ số 25 tại số 97 Ngự Bình, phường An Cựu, thành phố Huế, tỉnh Thừa Thiên Huế. Vợ chồng ông Nguyễn Văn Truyền và bà Trần Thị Lợi ở cùng với bố, mẹ tại ngôi nhà này.

Năm 1982, cụ Lành chết. Năm 2004, cụ Con và ông Truyền chết. Sau khi cụ Con chết, vợ và các con ông Truyền vẫn ở ngôi nhà này. Ông Nguyễn Văn Dũng (con trai ông Truyền và bà Lợi) đã tự ý xây dựng nhà, nhưng không được sự đồng ý của những người thừa kế. Vì vậy, bà An khởi kiện yêu cầu Tòa án phân chia di sản thừa kế đối với thửa đất nêu trên.

- Bị đơn ông Nguyễn Văn Dũng trình bày:

Ông thống nhất như trình bày của bà Nguyễn Thị An về nguồn gốc nhà, đất tại số 97 Ngự Bình, phường An Cựu, thành phố Huế, tỉnh Thừa Thiên Huế là của cụ Lành và cụ Con để lại, nhưng Ông không đồng ý với yêu cầu khởi kiện của bà An, vì lý do:

Ngày 06/8/1993, cụ Trần Thị Con đã lập Bản thỏa thuận giao chia tài sản cho con cháu với nội dung như sau: "... *Giao cho con trai Nguyễn Văn Truyền căn nhà lớn và diện tích đất là 295m² có ranh giới, mốc giới cụ thể, và giao cho Nguyễn Đức Tuấn, Nguyễn Đức Phi căn nhà dưới và diện tích đất là 135m². Tôi viết giấy này để làm di chúc sau này và làm bằng chứng cho con trai tôi và cháu nội tôi được toàn quyền quyết định và sử dụng, ngoài ra không ai được phân chia thêm ngoài di chúc này được, nhờ chính quyền địa phương xác định cho chúng tôi để khỏi trở ngại sau này...*". Việc phân chia tài sản này tất cả các con và các cháu của cụ Con đều biết và không ai có ý kiến gì. Khi còn sống, ông, bà nội (cụ Lành và cụ Con) đã giao nhà, đất cho bố Ông là ông Nguyễn Văn Truyền và hai cháu nội là Nguyễn Đức Phi và Nguyễn Đức Tuấn để ở. Sau khi ông Truyền mất, mẹ Ông là bà Trần Thị Lợi và các anh, chị, em của Ông được thừa hưởng di sản của bố Ông để lại. Trong quá trình sử dụng nhà đất, gia đình Ông có cơ nở thêm khoảng 40m².

- Bà Trần Thị Lợi (mẹ ông Nguyễn Văn Dũng) trình bày:

Nhà đất tại 97 Ngự Bình, thành phố Huế, tỉnh Thừa Thiên Huế là của cụ Nguyễn Đức Lành và cụ Trần Thị Con tạo lập. Năm 1961, bà Lợi kết hôn với ông Trần Văn Truyền và ở cùng ngôi nhà của cha mẹ chồng (cụ Lành và cụ Con) cho đến nay. Ngày 06/8/1993, cụ Con đã lập Bản thỏa thuận giao nhà đất cho chồng bà là ông Nguyễn Văn Truyền nên bà không đồng ý với yêu cầu khởi kiện của bà Nguyễn Thị An.

- Bà Dương Thị Dinh (vợ của ông Dũng) trình bày:

Bà về làm dâu và ở cùng bố mẹ chồng (ông Truyền và bà Lợi) từ năm 1999. Năm 2005, vợ chồng bà có làm thêm mái tôn nhà trên, xây dựng nhà dưới, nhưng do bà An khiếu nại nên Ủy ban nhân dân phường An Cựu, thành phố Huế đã cưỡng chế tháo dỡ, đập một phần các bức tường.

2. Quá trình giải quyết vụ án

Bản án dân sự sơ thẩm số 12/2018/DS-ST ngày 07/8/2018 của Tòa án nhân dân thành phố Huế, tỉnh Thừa Thiên Huế, quyết định:

"*Chấp nhận đơn khởi kiện của nguyên đơn bà Nguyễn Thị An.*

- *Xác định di sản thừa kế của cụ Lành và cụ Con là ngôi nhà kết cấu mái ngói, tường Blô, nền lát gạch diện tích 76,8m² gắn liền với diện tích đất 348,9m² tại thửa đất số 78, tờ bản đồ 25, tọa lạc tại 97 Ngự Bình, phường An Cựu, thành phố Huế, tỉnh Thừa Thiên Huế có tổng giá trị là 3.591.643.000 đồng...*

- *Trích công sức quản lý di sản cho bà Trần Thị Lợi, Dương Thị Dinh, ông Nguyễn Văn Dũng mỗi người được hưởng 5% giá trị di sản thừa kế với số tiền: 179.582.000 đồng. Tổng số tiền trích công sức quản lý di sản là: 538.746.000*

đồng...

- Tổng giá trị di sản của cụ Lành, cụ Con còn lại để chia theo quy định của pháp luật là: 3.052.879.000 đồng (3.591.643.000 đồng - 538.746.000 đồng)...

- Tạm giao cho các ông, bà Nguyễn Thị Mau, Nguyễn Thị Lợi, Nguyễn Thị An, Nguyễn Đức Tuấn ngôi nhà diện tích 76,8m² và phần đất diện tích 236m² tại thửa đất số 78, tờ bản đồ 25, tọa lạc tại 97 Ngự Bình, phường An Cựu, thành phố Huế có tứ cận như sau: Phía Bắc giáp thửa đất số 80 tờ bản đồ số 25, dài 24,05m; Phía Tây giáp đường Ngự Bình, dài 9,9m; Phía Nam là ranh giới phân chia phần đất tạm giao cho mỗi bên, dài 23,55m; Phía Đông giáp thửa 246 (đất nghĩa địa) dài 9,92m. (Nhà số 1, phần đất số I).

- Tạm giao cho bà Dương Thị Dinh các thừa kế của ông Truyền gồm bà Trần Thị Lợi, ông Nguyễn Văn Dũng, Nguyễn Văn Quang, Nguyễn Văn Tý, Nguyễn Văn Bi, Nguyễn Văn Ty, Nguyễn Thị Bé, Nguyễn Thị Huệ, Nguyễn Thị Vân, Nguyễn Thị Diệp, Nguyễn Văn Cường ngôi nhà diện tích 76m² và phần diện tích đất 112,9m² tại thửa đất số 78, tờ bản đồ 25, tọa lạc tại 97 Ngự Bình, phường An Cựu, thành phố Huế có tứ cận như sau: Phía Bắc là ranh giới phân chia phần đất tạm giao cho mỗi bên, dài 28,55m; Phía Nam giáp thửa đất số 79 tờ bản đồ 25; dài 28,42m; Phía Tây giáp đường Ngự Bình, dài 4m; Phía Đông giáp thửa 246 (đất nghĩa địa), dài 3,8m. (Nhà số 2, phần đất số II)...

- Buộc bà Trần Thị Lợi phải chuyển chỗ ở.

Ngày 20/8/2018, bị đơn Nguyễn Văn Dũng kháng cáo đề nghị hủy toàn bộ bản án sơ thẩm.

Bản án dân sự phúc thẩm số 20/2018/DS-PT ngày 27/11/2018 của Tòa án nhân dân tỉnh Thừa Thiên Huế, quyết định:

“Không chấp nhận đơn kháng cáo của ông Nguyễn Văn Dũng, giữ nguyên bản án sơ thẩm”.

Ngày 27/01/2019, Viện kiểm sát nhân dân tỉnh Thừa Thiên Huế báo cáo đề nghị kháng nghị giám đốc thẩm.

Ngày 21/3/2019 và ngày 26/4/2019, ông Nguyễn Văn Dũng và bà Trần Thị Lợi có đơn đề nghị kháng nghị giám đốc thẩm.

Ngày 04/7/2019, Viện kiểm sát nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng ban hành Quyết định kháng nghị giám đốc thẩm số 65/QĐNGĐT-VKS-DS, đề nghị Ủy ban thẩm phán TAND cấp cao tại Đà Nẵng hủy bản án sơ thẩm và bản án phúc thẩm, giao hồ sơ vụ án cho Tòa án cấp sơ thẩm xét xử lại.

Tại Quyết định giám đốc thẩm số 54/2019/DS-GĐT ngày 03/10/2019 của Tòa án nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng đã chấp nhận kháng nghị của Viện kiểm sát nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng, hủy toàn bộ Bản án dân sự phúc thẩm số 20/2018/DS-PT ngày 27/11/2018 của Tòa án nhân dân tỉnh Thừa Thiên Huế và Bản án dân sự sơ thẩm số 12/2018/DS-ST ngày 07/8/2018 của Tòa án nhân dân thành phố Huế; giao hồ sơ vụ án cho Tòa án nhân dân thành phố Huế, tỉnh Thừa Thiên Huế xét xử lại sơ thẩm.

3. Những vấn đề cần rút kinh nghiệm

3.1. Về việc xác định diện tích đất tranh chấp:

Quá trình giải quyết vụ án, ông Nguyễn Văn Dũng cho rằng gia đình ông có khai phá thêm diện tích đất khoảng 40m², vị trí khai phá là phía sau núi, nhưng Tòa án cấp sơ thẩm, cấp phúc thẩm chưa làm rõ nội dung này.

Tại Công văn số 512/UBND-ĐC ngày 28/11/2017 của Ủy ban nhân dân phường An Cựu, thành phố Huế thể hiện: *“Tại Bản đồ địa chính đo đạc năm 1996, thửa đất số 78, tờ bản đồ 25, diện tích là 311,3m² do ông Nguyễn Văn Truyền đăng ký tên; Bản đồ GIS Huế năm 2007 thửa đất số 78, tờ bản đồ 25, do ông Nguyễn Văn Dũng đăng ký tên, diện tích 341,9m²”*.

Tại phiên tòa phúc thẩm ngày 27/11/2018, nguyên đơn bà Nguyễn Thị An khai: *“Ông Dũng coi nói phía sau lưng núi và cũng đã xác định là đất của Nhà nước chứ không phải của ông Dũng”*.

Ngoài ra, trong quá trình giải quyết đơn đề nghị kháng nghị giám đốc thẩm, ông Dũng có nộp Đơn trình bày ghi ngày 23/7/2019, có những người sống gần gia đình ông Dũng ký làm chứng và được Ủy ban nhân dân phường An Cựu, thành phố Huế xác nhận nội dung: *“Hiện trạng thửa đất có diện tích tăng khoảng 40m² so với diện tích đăng ký bản đồ 202 do gia đình ông Dũng đã coi nói thêm đất công do Nhà nước quản lý”*.

Tòa án cấp sơ thẩm, cấp phúc thẩm lại cho rằng gia đình ông Dũng không có tài liệu chứng cứ chứng minh nên không xác minh, thu thập chứng cứ để xác định gia đình bị đơn có coi nói làm tăng diện tích đất hay không mà lại chia thừa kế toàn bộ diện tích đất (trong đó có phần đất gia đình ông Dũng coi nói thêm) làm ảnh hưởng đến quyền và lợi ích của bị đơn.

3.2. Về việc xác định nhà tranh chấp:

Trên phần đất tranh chấp, chỉ có một ngôi nhà diện tích 76,8m². Ông Nguyễn Văn Dũng có xây dựng thêm ngôi nhà thứ hai, nhưng mới xây được phần móng và bức tường thì đã bị cưỡng chế, tháo dỡ các bức tường, chỉ còn phần móng nhà. Tuy nhiên, bản án sơ thẩm và bản án phúc thẩm lại quyết định: *“Tạm giao cho*

bà Dương Thị Dinh và các thừa kế của ông Truyền ngôi nhà số 2, diện tích 76m²” là không đúng, vì thực tế không có ngôi nhà thứ hai 76m²; việc “tạm giao” cũng không rõ ràng, ảnh hưởng đến quyền lợi của người được chia thừa kế.

Mặt khác, thửa đất số 78, tờ bản đồ số 25, phường An Cựu, thành phố Huế (thửa đất tranh chấp) thuộc qui hoạch chi tiết khu Trung tâm văn hóa phía Tây Nam thành phố Huế, tỉnh Thừa Thiên Huế (theo Công văn số 1342/QLĐT-QH ngày 14/9//2017 của Phòng quản lý đô thị - Ủy ban nhân dân thành phố Huế), nhưng chưa được Tòa án hai cấp xác minh, làm rõ việc qui hoạch, giải tỏa như thế nào để làm cơ sở giải quyết việc chia thừa kế cho phù hợp.

3.3. Về việc xác định công sức gìn giữ, tôn tạo tài sản thừa kế:

Bà Trần Thị Lợi (sinh 1939, là vợ ông Truyền) về làm dâu và ở cùng với cụ Lành, cụ Con từ năm 1961 (58 năm). Bà Lợi có công sức rất lớn trong việc gìn giữ, tôn tạo làm tăng giá trị tài sản, nhưng Tòa án cấp sơ thẩm, cấp phúc thẩm chỉ tính công sức đóng góp của bà Lợi 5% bằng với bà Dương Thị Dinh về làm dâu bà Lợi từ năm 1999 là không phù hợp.

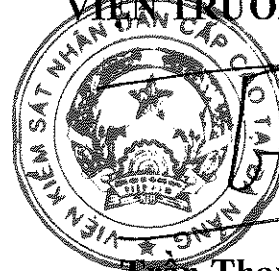
Ngoài ra, Tòa án cấp sơ thẩm, cấp phúc thẩm buộc bà Trần Thị Lợi (80 tuổi, sống trong căn nhà tranh chấp 58 năm) phải chuyển chỗ ở để trả lại nhà cho nguyên đơn mà chưa xem xét đến khả năng và điều kiện thực tế của bà Trần Thị Lợi để chia hiện vật hay chia giá trị cho phù hợp.

Trên đây là vụ án “Tranh chấp về thừa kế tài sản” bị Ủy ban Thẩm phán Tòa án nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng hủy bản án sơ thẩm, bản án phúc thẩm để xét xử lại. Viện kiểm sát nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng thông báo để Viện kiểm sát nhân dân các tỉnh, thành phố trong khu vực nghiên cứu rút kinh nghiệm, nhằm nâng cao chất lượng công tác kiểm sát việc giải quyết các vụ án dân sự./.

Nơi nhận:

- Đ/c Viện trưởng VKSNDTC (để b/cáo);
- Đ/c Phàn PVT VKSTC (b/cáo);
- Vụ 9, Vụ 14, VC1, VC3, VPVKSTC;
- VKSND tỉnh, TP trong khu vực;
- Lãnh đạo VC2;
- Các Viện nghiệp vụ;
- Lưu HSKS, V2, VPVC2.

**TU. VIỆN TRƯỞNG
VIỆN TRƯỞNG VIỆN 2**

Trần Thanh Tuấn

